

دانشگاه علوم پزشکی

خدمات بهداشتی درمانی ایران

معاونت آموزشی

مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی

واحد برنامه ریزی آموزشی

چارچوب طراحی «طرح دوره نظری- عملی»

اطلاعات درس:

گروه آموزشی ارابه دهنده درس: اخلاق پزشکی
عنوان درس: اخلاق در پژوهش
نوع و تعداد واحد: ۱:۱
نام مسؤل درس: سعیده سعیدی طهرانی
مدرس/ مدرسان: دکتر سعیده سعیدی طهرانی
دکتر مهشاد نوری
پیش نیاز/ همزمان:
رشته و مقطع تحصیلی: دکتری اخلاق پزشکی

اطلاعات مسؤل درس:

رتبه علمی: استادیار
رشته تخصصی: اخلاق پزشکی
محل کار: دانشکده پزشکی
تلفن تماس: ۸۸۷۰۳۳۲۵
نشانی پست الکترونیک: s.saeeditehrani@gmail.com

توصیف کلی درس

از انجایی که دانشجوی دکتری اخلاق پزشکی باید فعالیت پژوهشی انجام دهند. درس اخلاق در پژوهش به او به عنوان پژوهشگر کمک می‌کند تا با درک بهتر از اصول اخلاقی، پژوهش‌های خود را به صورت اخلاقی و علمی انجام دهند و به اعتبار علمی جامعه کمک کنند. ضمن اینکه در مجموع فعالیت‌های این فرد در آینده داورى طرح‌نامه‌ای پژوهشی و نظارت بر طرح‌های پژوهشی نیز هست لذا باید به طور کامل در این زمینه آگاهی لازم را داشته باشد تا با آگاهی کامل به داورى و نظارت بپردازد.

نوع واحد: نظری، عملی و یا نظری- عملی به تفکیک تعداد واحدهای مصوب در برنامه آموزشی

درس اخلاق در پژوهش در حیطه های پزشکی به بررسی اصول و قواعد اخلاقی مرتبط با انجام تحقیقات حوزه پزشکی می پردازد. این درس اهمیت رعایت اخلاق در فرآیند پژوهش را مورد تأکید قرار می دهد و به پژوهشگران کمک می کند تا با مسئولیت پذیری و رعایت ملاحظات اخلاق در پژوهش در کار خود عمل کنند.

* نکته: جهت تکمیل این قسمت می توان از توصیف کلی درس در برنامه آموزشی (کوریکولوم) دوره در رشته مرتبط استفاده کرد.

اهداف کلی/ محورهای توانمندی (Competency):

- شناختی: آشنایی با ضرورت رعایت دستورالعمل های اخلاقی در پژوهش های زیست پزشکی
- روان حرکتی: توانایی تبیین و بحث در خصوص موارد کاربردی رعایت دستورالعمل ها در عناوین پژوهشی
- عاطفی: ایجاد علاقه و انگیزه در فراگیران به یادگیری دستورالعمل های اخلاق در پژوهش و ایجاد حساسیت در تحلیل اخلاقی طرح ها

* نکته: جهت تکمیل این قسمت می توان از شرح کلی درس در برنامه آموزشی (کوریکولوم) دوره در رشته مرتبط استفاده کرد.

اهداف اختصاصی/ زیرمحورهای هر توانمندی (Core Competency):

پس از پایان این درس انتظار می رود که فراگیر:

در پایان درس دانشجو می تواند

مفاهیم اصول اخلاقی در پژوهش های زیست پزشکی را توضیح دهید

چگونگی اخذ رضایت آگاهانه صحیح پژوهشی را توضیح دهد

با مفهوم مالکیت داده ها آشنایی پیدا می کند

با مفهوم رازداری در پژوهش آشنایی پیدا می کند

با مفاهیم ارزیابی سود و خطر و به حداقل رساندن خطر در پژوهش های پزشکی و محافظت از شرکت کنندگان در پژوهش

نحوه جبران هزینه های آزمودنی آشنایی پیدا می کند

با مفاهیم ملاحظات اخلاقی ویژه در پژوهش های ژنتیک و استفاده از سلول های بنیادی آشنایی پیدا می کند

با ملاحظات اخلاقی کار با حیوانات آزمایشگاهی آشنایی پیدا می کند

ضرورت رعایت کدهای اخلاق در پژوهش را توضیح دهد

تحلیل اخلاقی مربوط به کارآزمایی بالینی را تشخیص دهد و کدهای اخلاقی را در آن به کار برد

تحلیل اخلاقی مربوط به پژوهش های زیست پزشکی را تشخیص دهد و کدهای اخلاقی را در آن به کار برد.

تحلیل نمونه های واقعی از پژوهش های اخلاقی و غیر اخلاقی

تحلیل و ارزیابی اخلاقی طرح نامه های پژوهشی

آشنایی با شیوه نظارت بر کارزمایی های بالینی

مفاهیم اخلاق در انتشارات آثار پژوهشی (اخلاق در انتشار نتایج /حق نویسندگی /سورفتار پژوهشی تعارض منافع در پژوهش) آشنایی پیدا کرده و توانایی به کار گیری آن در عرصه را کسب می نماید

* نکته: جهت تکمیل این قسمت می توان از رئوس مطالب در برنامه آموزشی (کوریکولوم) دوره در رشته مرتبط و همچنین نظر مدرسین استفاده کرد.

رویکرد آموزشی²:

ت

حضور

مجازی³

رویکرد حضوری

سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز، بحث گروهی و ...)

بحث در گروه های کوچک

سایر موارد نام ببرید.....

جدول تقویم ارائه درس.....

روز و ساعت کلاس.....

جلسه	عنوان مبحث فعالیت یادگیری/ تکالیف	روش یاددهی- یادگیری	تاریخ ارائه	نام مدرس/ مدرس
1	تاریخچه و سایر تحولات راهنماهای اخلاق در پژوهش های پزشکی ارکان کمیته های اخلاق در پژوهش های پزشکی و آشنایی با پژوهشیار	سخنرانی تعاملی	1403/12/12	خانم دکتر سعیدی طهرانی
2	اخذ رضایت آگاهانه صحیح در پژوهش	سخنرانی تعاملی	1403/12/19	خانم دکتر سعیدی طهرانی
3	راهنمای عمومی اخلاق در پژوهش با از مودنی انسانی کارزمایی بالینی و ملاحظات اخلاقی آن	سخنرانی تعاملی	1404/1/17	خانم دکتر مهشاد نوروزی

². Educational Approach

³. Virtual Approach

خانم دکتر مهشاد نوروزی	1404/1/24	سخنرانی تعاملی	ارزیابی سود و خطر و به حداقل رساندن خطر در پژوهش های پزشکی محافظت از شرکت کنندگان در پژوهش نحوه جبران هزینه های آزمودنی	4
خانم دکتر مهشاد نوروزی	1404/1/31	سخنرانی تعاملی	ملاحظات اخلاقی ویژه در پژوهش های ژنتیک و استفاده از سلول های بنیادی	5
خانم دکتر سعیدی طهرانی	1404/1/24	سخنرانی تعاملی	ملاحظات اخلاقی کار با حیوانات آزمایشگاهی	6
خانم دکتر سعیدی طهرانی	1404/1/31	سخنرانی تعاملی	رازداری در پژوهش های پزشکی مالکیت داده ها	7
خانم دکتر مهشاد نوروزی	1404/2/7	سخنرانی تعاملی	اخلاق در انتشار نتایج حق نویسندگی سورفتار پژوهشی تعارض منافع در پژوهش	8

وظایف و انتظارات از دانشجو:

حضور منظم در کلاس درس،

انجام تکالیف در موعد مقرر،

مطالعه منابع معرفی شده

مشارکت فعال در برنامه های کلاس⁴

روش ارزیابی دانشجو:

ذکر نوع ارزیابی:

- ارزیابی تکوینی (سازنده) ۶ - بر اساس کوریکولوم: ۳۰ درصد معادل ۶ نمره

- ارزیابی تراکمی (پایانی) ۷ - بر اساس کوریکولوم: ۷۰ درصد معادل ۱۴ نمره

سهم ارزشیابی هر نوع/ روش در نمره نهایی و سهم نمره اساتید دوره

(می تواند به صورت جدول ارائه گردد.)

⁴ وظایف عمومی می توانند در همه انواع دوره های آموزشی اعم از حضوری و مجازی، لحاظ گردند.

* نکته: ذکر روش ارزیابی پایانی دانشجو کتبی (تشریحی)

منابع:

منابع شامل کتاب های درسی، نشریه های تخصصی، مقاله ها و نشانی وب سایت های مرتبط می باشد.

الف) کتب:

کتب: **Ethics in Research** نوشته ترور اسمیت

The Oxford Textbook of Clinical Research Ethics

Ethics of Clinical Research" by Richard K. Riegelman

Research Ethics: A Psychological Approach" by Susan Wolf